Taalschool regio Meppel

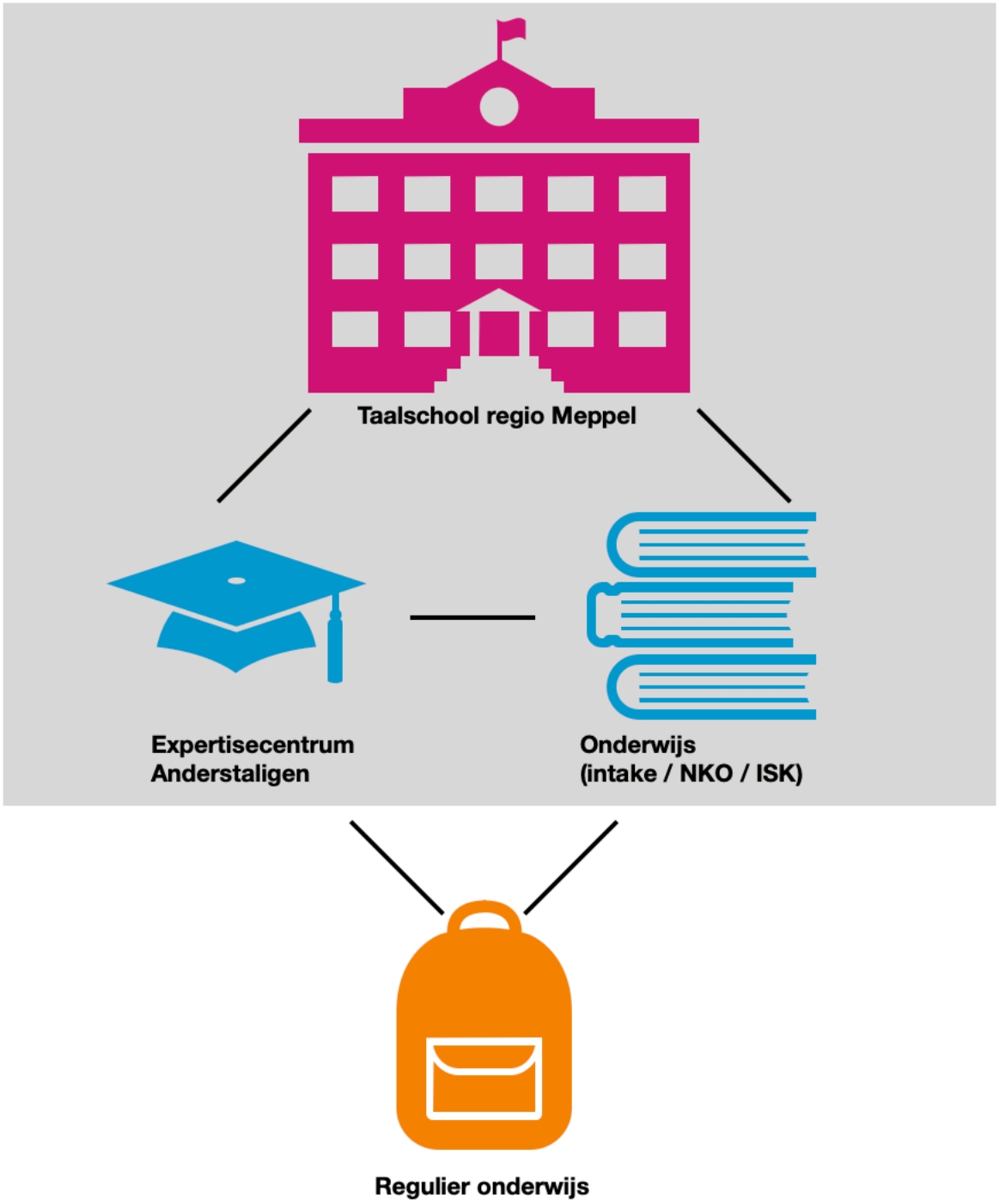
een integrale aanpak voor
nieuwkomers* in de leeftijd 2-17 jaar &
expertisecentrum anderstaligen

Visiedocument

april 2024

Opdracht tot realisatie
College B&W Meppel
College B&W Staphorst
College B&W De Wolden
College B&W Westerveld

**NKO/ISK 2-17 jaar: expats, immigranten, asielzoekers, statushouders en vluchtelingen*

Taalschool regio Meppel
Expertisecentrum
Anderstaligen
Onderwijs
(intake / NKO / ISK)
Regulier onderwijs

Inhoudsopgave

Inleiding **4**

1. Visie en ambitie **6**

2. Uitgangspunten voor de organisatie van de opvang en het onderwijs **6**

3. Instroom **8**

4. Doorstroom/doorschakelen **8**

5. Uitstroom **9**

6. Expertisecentrum Anderstaligen **9**

7. Aanbod voor opvang en onderwijs **10**

8. Kortdurende extra zorg **10**

9. Onderwijshuisvesting **11**

10. Leerlingzaken **12**

Slotwoord **12**

Begrippenlijst **13**

Inleiding

In de gemeente Meppel wordt al lange tijd onderwijs voor nieuwkomers georganiseerd. In de loop van 2022 is daarnaast het onderwijs aan Oekraïense vluchtelingen opgezet in Meppel, Staphorst en Westerveld. In eerste instantie tijdelijk en in afwachting van een mogelijke snelle terugkeer van deze groep. OCW en LOWAN vroeg Promes om de Nieuwkomersvoorziening op te schalen en verzorgt nu op drie locaties in de regio nieuwkomersonderwijs (NKO) voor de regio. OCW en LOWAN vroeg VOMEO om een tijdelijke voorziening te treffen voor Oekraïense leerlingen.

Inmiddels is duidelijk dat er van deze snelle terugkeer bij veel Oekraïners geen sprake is. Daarnaast kent het bestaande nieuwkomersonderwijs een groei vanwege de toename van het aantal andere vluchtelingen, migranten en statushouders in onze gemeenten. Een groot deel van deze groep heeft aangeven in Nederland te willen blijven.

Het begrip nieuwkomers staat voor een grote en diverse groep. Dit plan richt zich op alle kinderen van 2-18 jaar van expats, immigranten, asielzoekers, statushouders en vluchtelingen in Meppel, Staphorst, Westerveld en De Wolden. Daarbij wordt afgestemd met de omliggende gemeenten en nieuwkomersvoorzieningen (Hoogeveen en Steenwijk).

Het aantal nieuwkomers in onze gemeenten zal de komende jaren blijven toenemen en niet dalen. We hebben ervaren hoe ingewikkeld het soms is om kwalitatief goed onderwijs aan nieuwkomers aan te bieden, in het bijzonder vluchtelingen. Er moet nagedacht worden over vervoer, gebouwen, geschoold personeel, financiën en het verdelen van de verantwoordelijkheden.

Deze ontwikkelingen zijn voor het onderwijs en de gemeenten aanleiding om te komen tot een integraal plan onderwijs aan nieuwkomers in de gemeenten voor primair en voortgezet onderwijs. Tot het opstellen van dit plan is besloten in het overleg tussen de besturen Promes en VOMEO en de gemeente Meppel en Staphorst (mei 2023). In de loop van het jaar sloten de omliggen de gemeenten aan. Ook omdat het een feit is Promes de maatschappelijke handschoen de afgelopen 20 jaar al oppakt en dat de voorziening al die tijd een regiofunctie heeft. Nu echter met grotere aantallen en een te verwachten lange tijd aanhoudende instroom.

Doel is om tot een toekomstbestendig plan te komen, zodat goed op snelle veranderingen – zoals groei en krimp – kan worden ingespeeld. Daarbij hebben we ook oog voor de voorschoolse periode, voor het MBO en voor het feit dat de NKO en de ISK een regionale functie heeft.

We nemen als schoolbesturen en gemeenten gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het plan en de uitvoering. Er zijn onderdelen waar één van de partijen de regie over heeft en er zijn onderdelen die een gezamenlijke regie kennen. Voor alles geldt dat een goede informatie-uitwisseling van groot belang is. In dit plan beschrijven we de verschillende bouwstenen van het nieuwkomersonderwijs en hoe deze zich tot elkaar verhouden.

Doel bij dit alles is dat alle nieuwkomers een NT2-aanbod krijgen waarmee ze kunnen doorgroeien in het regulier basis-, voortgezet en beroepsonderwijs. In dit plan worden visie en uitgangspunten geformuleerd, gekoppeld aan wet- en regelgeving en gericht op onze situatie in Meppel, Staphorst, Wersterveld en De Wolden en de regio.

Op basis van dit plan worden de afspraken vastgelegd voor de komende jaren. In dit Visiedocument beschrijven we de onderdelen van het nieuwkomersonderwijs op inhoudelijke aspecten en procesafspraken. De daadwerkelijke uitvoering leggen we vast in een uitvoeringsplan (zomer 2024). Het Visiedocument zal daarmee voor langere tijd als basis dienen voor ons nieuwkomersonderwijs. Het

uitvoeringsplan is een dynamisch document dat regelmatig bijgesteld zal worden.

Het nieuwkomersonderwijs beweegt op en neer met de situatie in de wereld. In oorlogstijden groeien vluchtelingenstromen en neemt het aantal asielzoekers en vluchtelingen toe. Ook de economische situatie in het buitenland is van invloed op het aantal arbeidsmigranten dat naar Nederland komt. Maar ook als de onrust in de wereld afneemt, betekent dat voor nieuwkomersvoorzieningen verandering, namelijk een krimpend aantal leerlingen en vertrek van leraren en onderwijsassistenten en -ondersteuners. De hectiek van het moment krijgt daardoor noodgedwongen vaak de overhand. Behoud van expertise en kwaliteit van onderwijs vraagt om het regionaal en duurzaam & robuust organiseren van onderwijs aan nieuwkomers.

Daarom slaan VOMEO en Promes de handen ineen, in nauwe samenwerking met de betrokken, gemeenten en het ministerie van OCW:

- Op het gebied van onderwijsinhoud, onderwijskundige organisatorische mogelijkheden, expertise opbouw, delen en behoud
- Vanuit de maatschappelijke opdracht en waarden en normen die de organisaties kennen
- Het kunnen dragen en dekken van risico's in de exploitatie van de voorziening en duurzaam & robuust organiseren van onderwijs aan nieuwkomers

Ook slaan de gemeenten Meppel, Staphorst, Westerveld en De Wolden de handen ineen met de schoolbesturen. Dit document is daar een van de uitkomsten van.

Doel is dat de voorziening door de tijd heen verandert doordat kennis en expertise in het regulier onderwijs toeneemt. De expertisefunctie verandert mee met de kennis en kunde die nodig is in het regulier onderwijs. Daarmee zal de voorziening per definitie een tijdelijke voorziening zijn, die qua grootte en taakbelasting wijzigt door de tijd.

Namens de gemeenten
Wethouders Onderwijs Staphorst, Meppel, De Wolden en Westerveld

Onderwijsbestuurders

Peter de Visser	Bestuurder VOMEO
Niels Strolenberg	Bestuurder Promes

1. Visie en ambitie

In de gemeente Meppel, Staphorst, Westerveld en De Wolden staat “kansrijk leren en opgroeien” centraal. Hiermee bedoelen we dat we kinderen gezond, veilig en kansrijk willen laten opgroeien. Hiervoor streven we naar een stimulerende omgeving, waarin ze alle kansen krijgen om hun talenten te ontwikkelen, actief mee te doen en hun stem te laten horen.

Binnen de huidige maatschappelijke context zijn drie speerpunten die van belang zijn om een uitstekend leerklimaat voor onze kinderen te realiseren: goede kwaliteit van het onderwijs, onderwijs voor gelijke kansen en een leven lang ontwikkelen.
Om deze ambities te realiseren en segregatie te voorkomen is het nodig dat betrokken opvang- en onderwijsorganisaties en de gemeenten gezamenlijk de in-, uit- en doorstroom goed afspreken.

Het werken aan minder onderwijssegregatie, meer sociale inclusie en meer gelijke kansen vraagt dat alle partners hun rol oppakken. Dit geldt evenzeer voor onze aanpak van het nieuwkomersonderwijs. Ook voor nieuwkomers geldt het belang dat zij maximale kansen krijgen om hun talenten te kunnen ontwikkelen.

Voldoende taalvaardigheid is dé sleutel voor succesvolle deelname aan de samenleving. Anderstalige leerlingen hebben per definitie een achterstand in de Nederlandse taal. Kansengelijkheid is dus met name bij hen in het geding[1].

2. Uitgangspunten voor de organisatie van de opvang en het onderwijs

Wanneer kinderen in Nederland aankomen, is het van belang dat ze zo snel mogelijk onderwijs kunnen volgen. Onderwijs is een recht en kinderen moeten de kans krijgen zich voor te bereiden op de Nederlandse maatschappij. In Europese richtlijnen staat dat kinderen die asiel aanvragen binnen drie maanden toegang moeten hebben tot het onderwijs. De Nederlandse overheid vindt dat te lang duren en spant zich in om kinderen sneller toegang tot onderwijs te geven. Voor migranten die geen asiel aanvragen, maar hier komen als EU-burger, als Nederlandse staatsburger of met een niet-asiel gerelateerde verblijfsvergunning geldt dat zij eveneens zo snel mogelijk naar school moeten en dat zij direct onder de Leerplichtwet vallen. Ook kinderen die illegaal in Nederland verblijven hebben dezelfde rechten op onderwijs, zorg- en recht bijstand.

We onderschrijven de landelijke richtlijnen, en voegen hier voor de gemeente Meppel en Staphorst de volgende ambities aan toe:

- We streven ernaar binnen 3 maanden een volledig onderwijsaanbod te bieden, en eerder is wenselijk.
- We bieden met sociale/maatschappelijke partners (als haalbaar is) een alternatief programma indien er sprake is van een wachtlijsten langer dan 3 maanden voor een grotere groep jongeren woonachtig in de gemeente Meppel, Westerveld, De Wolden en Staphorst.
- We zorgen voor structureel voldoende, toegankelijk en kwalitatief aanbod van onderwijs aan nieuwkomers.
- Het onderwijsaanbod voor nieuwkomers is gecentraliseerd in de gemeente Meppel.

We organiseren een goede doorstroom vanuit het nieuwkomersonderwijs naar het regulier onderwijs. Alle scholen voor zowel basisonderwijs als voortgezet onderwijs in onze gemeenten zijn goed voorbereid doordat ook bij hen expertise over onderwijs aan nieuwkomers aanwezig is.

[1] Expertisecentrum NT2

Uitgangspunten voor de verschillende leeftijdsgroepen

Het onderwijsaanbod op nieuwkomersscholen wordt gekenmerkt door Nederlands taalonderwijs met daarnaast aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en (Nederlands) burgerschap.

Tijdens een intakegesprek worden de onderwijshistorie en de thuissituatie in kaart gebracht en het onderwijsniveau ingeschat. Ook of en in welke mate sprake is van trauma's. Naast goed Nederlands taalonderwijs hebben nieuwkomers behoefte aan een veilige omgeving, gezien worden door een leerkracht en op basis daarvan onderwijs krijgen op maat.

Kinderopvang en vve (voor- en vroegschoolse educatie)

- Kinderen van 2-4 jaar gaan bij voorkeur naar een vve-groep in de wijk waar de kinderen verblijven. Waar mogelijk naar een locatie met een doorgaande lijn richting een vve-kleutergroep. Wanneer ouders liever kiezen voor een andere vorm van peuteropvang werken we mee aan een goed alternatief.
- De GGD/JGZ verzorgt voor alle ouders van de kinderen in deze leeftijd een uitgebreide intake. Ze zorgen voor de vve-indicatie.

Onderwijs van 4–12 jaar (NKO)

- De kinderen van 4-6 jaar plaatsen we bij voorkeur in de bestaande (vve-)kleutergroepen op de school in de wijk waar de kinderen verblijven. Kleuters leren de taal het snelst door deelname aan reguliere groepen. In principe kan dit op elke school binnen de gemeente Meppel en Staphorst en de regio. Het onderwijskundige principe van snel leren van taal door deelname in reguliere groepen gaat met grote aantallen NT2 leerlingen in de onderbouw niet op. Als een dergelijke segregatie ontstaat, zal daar in de specifieke context een oplossing worden gevonden met de betrokken besturen en gemeenten.
  Voor kleuters van 5,5 tot 6 jaar die instromen, kijken we of het wenselijk is om hen op te vangen in de Taalschool.
- De kinderen van 6-12 jaar plaatsen we zoveel als mogelijk als groep en leeftijden bij elkaar in een groep Nieuwkomers (streefgrootte = 15 leerlingen). Indien mogelijk differentiëren we in leeftijd/niveau. Ook kunnen oudere PO-kinderen onderwijsvormen volgen met de jongere VO-kinderen.
- NKO Meppel is op verzoek van OCW en LOWAN in het afgelopen jaar opgeschaald. Gemeente Staphorst heeft Promes gevraagd NKO-onderwijs te verzorgen. Promes verzorgt ruim 20 jaar NKO-onderwijs.

Onderwijs van 12–18 jaar (ISK)

- De kinderen van 12-18 gaan naar de ISK (Internationale Schakelklas), ook in groepen van in principe maximaal 15 leerlingen. De TOA (Tijdelijke Opvang Asielzoekers) wordt op verzoek van OCW en LOWAN omgezet naar een volwaardige ISK. Er is afstemming over de spreiding met de andere gemeenten en schoolbesturen in Drenthe en Overijssel.
- Bij een voldoende aanbod van ISK-onderwijsplaatsen in de provincies wordt het uitgangspunt gehanteerd dat jongeren in de omgeving van hun woon- of opvanglocatie naar een school kunnen gaan; dit wordt 'onderwijsnabij' genoemd. Onderwijsnabij betekent dat jongeren met de fiets of met het openbaar vervoer binnen 1 uur naar school kunnen komen.

Uitgangspunten voor de afstemming tussen onderwijs en gemeenten

Om de organisatie van de opvang en het onderwijs voor nieuwkomers goed aan te sturen en te begeleiden hebben de besturen en de gemeenten afgesproken samen te werken aan coördinatie en leiderschap in de voorziening.
Ook hebben we een overlegstructuur ingericht om zowel op bestuurlijk niveau, op beleidsniveau en op uitvoeringsniveau regelmatig te kunnen afstemmen en besluiten. Deze structuur wordt nader

toegelicht in een uitvoeringsnotitie.

3. Instroom

Kinderen van nieuwkomers komen via inschrijving bij de gemeente afdeling burgerzaken of via het COA binnen. Ouders ontvangen van de gemeente/COA informatie over het onderwijs, over de leerplicht en het leerrecht van hun kinderen. Ook worden de ouders geïnformeerd dat de kinderen in de groep Nieuwkomers of op de ISK geplaatst wordt.

De gemeentelijke afdelingen Burgerzaken informeert de coördinator onderwijs nieuwkomers over nieuwe Oekraïense instromers en COA informeert de coördinator onderwijs nieuwkomers over de andere nieuwkomers.

a. De coördinator nieuwkomersonderwijs houdt de vinger aan de pols en adviseert eventueel bij plaatsing van zowel de peuters als de kinderen van 4 t/m 17 jaar op de Taalschool Meppel.
b. Als het om een individuele leerling gaat dan deze wordt aangemeld bij Taalschool Meppel. Wanneer het om een grote groep nieuwkomers in één keer gaat wordt gekeken of er een nieuwe (tijdelijke) nieuwkomers groep moet worden ingericht.
Wanneer de stroom vluchtelingen afneemt, vindt de afschaling in omgekeerde volgorde plaats.
c. We streven naar gemengde groepen als het gaat om migratieachtergrond. De ervaring is dat als kinderen met verschillende taalachtergronden door elkaar in een groep zitten, de noodzaak om onderling Nederlands te spreken groot is.
d. Bij (over)plaatsingen/verhuizing van de nieuwkomerskinderen is de continuïteit en stabiliteit voor deze opgroeiende kinderen van groot belang is. Dit is essentieel voor een zo goed mogelijke ontwikkeling van de kinderen. Bij voorkeur blijft het kind op de school waar het is geplaatst en wordt de woning in de buurt van de school gezocht.
e. Bij plotselinge toename van het aantal leerlingen of juist krimp zorgen de beide coördinatoren ervoor dat verschillende gremia binnen de overlegstructuur zo snel mogelijk in actie komen.

Indien NT2-ouders zich rechtstreeks melden bij een school, dan verwijst de school hen door naar de coördinator nieuwkomersonderwijs om tot een juiste plaatsing te komen.

4. Doorstroom/doorschakelen

Ons uitgangspunt is kindgericht schakelen, waarmee we bedoelen dat er geschakeld wordt als het kind eraan toe is. In het basisonderwijs wordt op het niveau van de woonwijk gekeken naar de schakelmogelijkheden. Binnen de Taalschool regio Meppel is een Expertisecentrum Anderstaligen (zie ook hoofdstuk 6) dat hierin een rol speelt.
Er zijn 5 schakelmomenten: na de herfstvakantie, na de kerstvakantie, na de voorjaarsvakantie, na de meivakantie en na de zomervakantie.

Verdere richtlijnen zijn:

- Kinderen in de basisschoolleeftijd schakelen wanneer het kind er aan toe is. Gemiddeld is dit na 1-1½ jaar nieuwkomersonderwijs, soms met een uitloop naar 2 jaar. Het schakelen gebeurt altijd in overleg met de intern begeleider, de leerkracht en de schakelcoaches.
- Kinderen vanaf 12 jaar schakelen binnen 2 jaar ISK-onderwijs.

Er zijn meerdere schakelopties:

- Schakelen van Nieuwkomers naar regulier PO of naar regulier VO.
- Schakelen van Nieuwkomers naar regulier SBO/SO.

- Schakelen van Nieuwkomers naar ISK.
- Schakelen van ISK naar regulier VO en MBO.

Het schakelen vanuit ISK gebeurt in samenwerking tussen de mentor en de schakelcoach van ISK en reguliere VO-scholen, MBO's of ander vervolgonderwijs en gemeente.

5. Uitstroom

Kinderen die nieuw zijn in Nederland hebben – zo wijst wetenschappelijk onderzoek uit – 4 tot 5 jaar nodig om de taal goed te leren. Ze krijgen in de Taalschool een goede basis mee, maar dan zijn ze er nog niet. In de eerste periode op een reguliere school is deze school verantwoordelijk voor het verdere leerproces en kunnen zowel kinderen als leraren baat hebben bij extra ondersteuning. Hierin is een rol voor het Expertisecentrum Anderstaligen weggelegd.

Knelpunten zijn er vooral op reguliere scholen, zoals het moeilijk kunnen plaatsen van leerlingen op een reguliere school, capaciteiten die te laag worden ingeschat waardoor ze te laag of in speciaal onderwijs geplaatst worden, te weinig Nt2 expertise bij leerkrachten en te weinig begeleiding op een reguliere school.

6. Expertisecentrum Anderstaligen

Het Expertisecentrum Anderstaligen biedt scholen begeleiding, voorlichting en scholing en bouwt *samen* met de scholen duurzame expertise op.
Anderstalige leerlingen hebben per definitie een taalachterstand, ongeacht hun cognitieve niveau. De realiteit is dat op veel scholen anderstalige leerlingen staan ingeschreven. Het is essentieel om te beseffen dat dit niet van voorbijgaande aard is. Op elke school in het PO, SO en V(S)O met anderstalige leerlingen is expertise NT2 en kennis van hun culturele en religieuze achtergrond noodzakelijk. Het blijkt voor deze scholen niet eenvoudig om deze kennis op te bouwen en vast te houden.
Voldoende taalvaardigheid is dé sleutel voor een kansrijke deelname aan de samenleving. Het gezamenlijk ontwikkelen van deskundigheid op het gebied van NT2 biedt scholen een geweldige kans. Door samen te werken komt een stevig en toekomstbestendig netwerk tot stand. Dit komt alle leerlingen uit deze doelgroep ten goede, nu en later.

Expertisecentrum Anderstaligen (onderdeel Promes voor het SWV) speelt zowel voor het PO als het VO een rol. In deze rol werkt het ook samen het LOWAN en partner Taalscholen / NKO. Het is belangrijk om organisatie-doorbrekend gebruik te kunnen maken van kennis over onderwijs aan en begeleiding van nieuwkomers. Een schakelcoördinator (mogelijk een rol die samenhangt met een intern begeleider van de Taalschool) kan hier uitkomst bieden als schakel tussen de Taalschool en de opnemende reguliere school.
Tevens is het Expertisecentrum Anderstaligen nauw betrokken bij regionale en landelijke ontwikkelingen.

7. Aanbod voor opvang en onderwijs

Opvang peuters 2-4 jarigen ve (voorschoolse educatie)
De GGD/JGZ heeft alle nieuwkomerspeuters in beeld. Ze krijgen vanuit gemeentelijke afdeling burgerzaken een melding, verzorgen een uitgebreide intake, geven voor de doelgroeppeuters een vve-indicatie af. De GGD verzorgt ook de informatie over de mogelijkheden van kinderopvang.
Het vve-beleid van de gemeente Meppel en Staphorst is beschreven in het vve-beleidsplannen. In Meppel en Staphorst komen alle peuters in de leeftijd van 2-4 jaar die het risico lopen op een taalachterstand in aanmerking voor vve. Peuters van anderstalige ouders en nieuwkomers met een risico op een taalachterstand, vallen derhalve onder het vve-beleid van de gemeente Meppel en Staphorst.
Dit betekent dat deze groep gebruik kan maken van alle bestaande vve-voorzieningen. In principe kunnen ouders zelf hun peuter aanmelden bij een vve-locatie. De coördinator nieuwkomersonderwijs ziet toe op de informatievoorziening naar ouders en de toeleiding naar de voorschoolse voorziening. Het is wel van belang om dit proces van toeleiding van deze doelgroep goed te monitoren, zodat we meer zicht krijgen op het aantal kinderen dat daadwerkelijk gebruik maakt van vve en de eventuele knelpunten die zij ervaren.

In de Taalschool wordt het onderwijsaanbod PO & VO gekenmerkt door Nederlands taalonderwijs met daarnaast aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en (Nederlands) burgerschap. Naast goed Nederlands taalonderwijs hebben nieuwkomers behoefte aan een veilige omgeving, gezien worden door een leerkracht en op basis daarvan onderwijs krijgen op maat. Gezien de complexiteit van het onderwijs aan nieuwkomersgroepen is het wenselijk om voor extra ondersteuning te zorgen: naast de leerkracht is de inzet van een onderwijsassistent nodig. Beschikbaarheid van een orthopedagoog en traumaspecialisten is gewenst. Er zijn drie VO-profielen:

- PB, gericht op praktijkonderwijs (pro), bb, mbo-entree
- KT, gericht op vmbo kb+tl, mbo
- HA, gericht op havo, vwo**,** mbo

8. Kortdurende extra ondersteuning

We weten vanuit de huidige praktijk dat nieuwkomers (zowel Oekraïners als kinderen van asielzoekers en statushouders) te maken heeft met trauma's door de oorlog, verscheurde gezinnen en families, verlies en vluchten.
Vooral in de eerste twee jaar is het belangrijk dat we deze kinderen en hun ouders zo snel mogelijk de ondersteuning bieden die nodig is. Snel, dichtbij en als het nodig is, op een manier waar taal geen belemmering vormt. Daarbij wordt aangesloten bij de huidige structuren voor de zorg en ondersteuning voor alle inwoners van de gemeenten of wordt opnieuw vormgegeven vanuit gemeenten.

Ondersteuning voor iedereen
Uit informerende gesprekken met andere samenwerkingsverbanden, nieuwkomersscholen en de ISK is gebleken dat het niet haalbaar is een specifieke zorgverlener (denk aan GGZ) te verbinden aan de school. De ondersteuningsvragen zijn divers en niet altijd trauma specifiek.
Ondersteuning is er voor alle inwoners van de gemeenten: dus ook voor de nieuwkomers. Ze leveren informatie, advies en ondersteuning. Dat is de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Hun kerntaken zijn: collectieve preventie, kortdurende individuele ondersteuning bieden, verlenen van toegang tot spoor III en het verzorgen van casusregie.

We sluiten aan bij de huidige onderwijs-zorg arrangementen als onderdeel van de reguliere basis jeugdhulp, en bekijken of het Expertisecentrum Anderstaligen hierin een rol van betekenis kan zijn.

Extra ondersteuning voor nieuwkomers in het basisonderwijs

Het is wenselijk dat nieuwkomerskinderen in de eerste 2 jaar onderwijs, naast de inzet vanuit de kindteams, vaktherapie aangeboden krijgen. Dat is belangrijk omdat deze ondersteuning ook gegeven kan worden zonder taal. Deze ondersteuning is enkel gericht op de leerling, ofwel individueel, ofwel in groepsverband, en niet op de oudercontacten. Deze worden immers al door de Wmo/jeugdwetmedewerkers en leerkracht onderhouden. Het bieden van collectieve en individuele sociaal- emotionele ondersteuning kan niet door de Wmo/jeugdwetmedewerkers geboden worden; het Wmo/jeugdwetteam ondersteunt het gezin en niet de individuele leerling. Ook door het ministerie van OCW is destijds (Kamerbrief 2015-10-26) het bieden van spel(vak)therapie in de scholen geadviseerd: *Docenten die met asielzoekers en vergunninghouders werken, moeten toegang hebben tot kennis en expertise om adequaat te kunnen omgaan met leerlingen die last hebben van posttraumatische stress en oorlogstrauma's.*

Extra ondersteuning voor nieuwkomers in het voortgezet onderwijs

Voor de leerlingen van de ISK is, naast de eigen interne ondersteuningsstructuur van de school, de VO Wmo/jeugdwetmedewerker het eerste aanspreekpunt voor hulp en ondersteuning. De VO Wmo/jeugdwetmedewerker is een onderdeel van het reeds bestaande VO Wmo/jeugdwetmedewerkers en is ook op de ISK werkzaam om zodoende zorg te dragen voor 'korte lijnen'.

9. Onderwijshuisvesting

De uitvoering van het nieuwkomersonderwijs staat of valt met geschikte onderwijshuisvesting. De gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor het zorgen voor voldoende onderwijshuisvesting voor het nieuwkomersonderwijs.
De onderwijshuisvesting voor nieuwkomers is echter geen autonoom vraagstuk, maar maakt deel uit van een complex geheel aan mogelijk beschikbare en bruikbare gebouwen en lokalen. Het vraagt altijd overleg met de schoolbesturen. De gemeenten en schoolbesturen onderschrijven het belang het onderwijs en ondersteuning om één locatie.

Er is de afgelopen periode gekozen voor een praktische werkwijze waarbij – afhankelijk van de vraag – is gekeken welke onderwijslocaties er beschikbaar waren en waar dus vrij snel kinderen konden worden geplaatst. Voor de huidige Promesschool die NKO-onderwijs biedt, wil de gemeente Meppel en Promes een antwoord op het tegengaan van segregatie binnen regulier onderwijs en een duurzame en robuuste oplossing voor het toenemende aantal nieuwkomers.

Voor het huisvesten van de instroom van ISK-leerlingen is er – net als bij het NKO-onderwijs – ook een oplossing voor de langere termijn noodzakelijk. Voor het geven van ISK- en NKO-onderwijs is zo veel mogelijk concentratie op een locatie wenselijk. OCW verzocht Promes en VOMEO om ISK op te starten voor betere regionale spreiding, en ook om samenhang te vinden tussen NKO- en ISK-onderwijs. Dit sluit aan op de constatering van de Inspectie van het Onderwijs in haar jaarverslag 2022: kom tot duurzame en robuuste voorziening voor de regio.

Voor zowel de onderwijshuisvesting in het basisonderwijs als van de ISK is het van belang dat de visie voor de langere termijn rekening houdt met fluctuatie van het aantal leerlingen. Het is belangrijk dat er dan snel en adequaat gehandeld kan worden.

Gezien de urgentie van het maatschappelijk vraagstuk, het kunnen werken aan het beter kunnen

waarborgen van kwaliteit van onderwijs en ondersteuning aan de schaking tussen de voorziening en het regulier onderwijs is het nodig zo snel mogelijk tot passende huisvesting te komen. Voorbereidingen om te kunnen starten moeten ruim voor deze datum mogelijk zijn. Dit is van belang om medewerkers mee te nemen in de transitie.

Ten aanzien van het kunnen anticiperen op fluctuerende leerlingenaantallen vraag voortdurend overleg in een stuurgroep waarin de betrokken gemeenten- en schoolbesturen samenwerken. De bandbreedte voor de huisvesting moet gezocht worden in de fluctuatie tussen de 80 en 150 leerlingen (PO en VO). Dit komt neer op 6 tot 10 klassen (exclusief intakeruimte en werkruimte).

10. Leerlingzaken

Leerplicht bewaakt de inschrijvingen van kinderen in het onderwijs. In principe neemt deze afdeling ook het initiatief om te zorgen dat ieder kind ingeschreven wordt op de school. Mocht de aanmeldroute via de coördinator nieuwkomers stokken, dan is Leerplicht ook de plek waar de melding gedaan dient te worden. In overleg wordt besloten hoe en door wie er verder gehandeld wordt.

In Nederland is onderwijs voor kinderen van 5-18 jaar zowel een recht als een plicht (Leerplicht, 1968). Deze Leerplichtwet geldt voor alle kinderen die zich op Nederlands grondgebied bevinden. Dus ook voor de kinderen die de Nederlandse taal nog niet machtig zijn en nog geen kennis hebben van de Nederlandse taal en cultuur.

De afdeling leerplicht van de gemeenten is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet in onze gemeenten en dus ook voor de leerplicht van deze groep nieuwkomers in het onderwijs. Alle tot nu toe bekende informatie aangaande nieuwkomers is te vinden op de site van de Rijksoverheid en het LOWAN.

Leerlingenvervoer wordt toegekend op grond van de Verordening Leerlingenvervoer. In principe gelden voor nieuwkomers dezelfde regels als voor alle andere kinderen in onze gemeenten. Dit los van de hardheidsclausule die regulier in de regelingen is opgenomen. Afspraken hierover worden op maat gemaakt door de leidinggevende van de school i.s.m. de afdeling Leerlingenvervoer van de gemeenten.

Slotwoord

Deze visie, uitgangspunten en afspraken stellen we voor de langere termijn vast.
We doen dit in een breed bestuurlijk overleg, een overleg waar alle schoolbesturen die actief zijn in de gemeenten vertegenwoordigd zijn. Ook de kinderopvangaanbieders binnen de gemeenten zijn hierin partner.
De uitvoering van het nieuwkomersonderwijs heeft daarmee een stevige basis waar we allen op terug kunnen vallen.
De dagelijkse uitvoeringspraktijk is tegelijkertijd aan veranderingen onderhevig.
Daarom is aan deze notitie een uitvoeringsplan verbonden. Dit uitvoeringsplan bevat een schat aan praktische gegevens. En dit uitvoeringsplan zal met grote regelmaat vernieuwd worden, zodat we gezamenlijk het aanbod voor alle nieuwkomerskinderen in onze gemeente zo optimaal mogelijk kunnen uitvoeren.

Begrippenlijst

Promes
Onderwijsinstelling in Meppel en Staphorst (inclusief enkele regionale maatschappelijke voorzieningen) . Verzorgt onderwijs in diverse sectoren: primair onderwijs, speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en onderwijs aan nieuwkomers (Type II). Alle scholen in Meppel en Staphorst vormen samen Stichting Primair Onderwijs Meppel & Staphorst (Promes).

VOMEO
Onderwijsinstelling in Meppel en Diever. Verzorgt voortgezet onderwijs. Stad & Esch, Stad & Esch Praktijkschool en CSG Dingstede vormen samen de Stichting Voortgezet Onderwijs Meppel en omstreken (VOMEO).

Nieuwkomer
Onder nieuwkomers wordt verstaan: niet-Nederlandse kinderen, die nog maar kort in Nederland verblijven en die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen om het onderwijs op een reguliere school te volgen (Inspectie van het Onderwijs, 2017). DUO hanteert een definitie die gebaseerd is op een drietal criteria. Onder een nieuwkomer wordt verstaan een leerling die:
• Vreemdeling is volgens artikel 1 van de Vreemdelingenwet 2000, wat inhoudt dat iemand niet de Nederlandse nationaliteit bezit;
• Geen internationaal georiënteerd onderwijs of Europees (secundair) onderwijs volgt;
• Is ingeschreven als daadwerkelijk schoolgaand.

Taalschool
Taalschool regio Meppel. De Taalschool wordt door de Inspectie van het Onderwijs gezien als een Type II nieuwkomersvoorziening. Deze is volledig gericht op nieuwkomersleerlingen. Onder de taalschool valt het onderwijs voor leerlingen in de basisschoolleeftijd (NKO) en voortgezet onderwijsleeftijd (ISK). Verder maakt het Expertisecentrum Anderstaligen onderdeel uit van de Taalschool

Expertisecentrum voor Anderstaligen
Het expertisecentrum voor Anderstaligen valt onder de Taalschool regio Meppel. Het expertisecentrum zorgt voor begeleiding in doorstroom en doorschakeling vanuit de Taalschool. Eveneens streeft het expertisecentrum naar kennisdeling en versterking van de basisondersteuning op de basisscholen (o.a. NT-2, traumasensitief lesgeven en communicatie anderstaligen).

NKO: Nieuwkomersondewijs voor leerlingen tussen de 4 – 12 jaar.

ISK: Internationale Schakelklas 12 – 17 jaar.

TOA: Tijdelijke Opvang Asielzoekers

VVE: Voor- en vroegschoolse educatie

COA: Centraal Orgaan Asielzoekers

PO: Primair Onderwijs / basisonderwijs

VO: Voortgezet Onderwijs

SO: Speciaal Onderwijs

SBO: Speciaal Basisonderwijs

VSO: Voorgezet Speciaal Onderwijs

MBO: Middelbaar Beroepsonderwijs

SWV: Samenwerkingsverband: SWV 2203 PO / SWV 2203 VO

AMA / AMV: Alleenstaande minderjarige asielzoeker (AMA) / alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV)

NT2: Nederlands als Tweedetaal

LOWAN: Landelijke stichting voor de bevordering en ondersteuning van (taal-) onderwijs aan anderstaligen, waaronder nieuwkomers in taalgebieden

OCW: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

IvhO: Inspectie van het Onderwijs